

CURIERUL JUDICIAR

DOCTRINĂ — JURISPRUDENȚĂ — LEGISLAȚIUNE — ECONOMIE POLITICĂ — FINANȚE

DIRECTOR: D. ALEXANDRESCO

PRIM-REDACTOR: ION N. CESĂRESCU

A B O N A M E N T U L

Pe an, în România	30 lei
6 luni	16 „
3 luni	8 „
Străinătate: 40 lei pe an, 20 pe 6 luni	

A P A R E

De două ori pe săptămână sub redacțiunea unui comitet

Abonamentele se plătesc tot-d'a-una înainte

REDACȚIA & ADMINISTRAȚIA

BUCURESCI

5 — Calea Rahovei — 5

Lângă Palatul Justiției

S U M A R

Contractul de cont curent (urmarea 9-a) de d-l V. Dimitriu;

JURISPRUDENȚĂ ROMÂNĂ:

Curtea de casație, s. I: N. I. F. Robescu ș. a. cu Minist. cultelor și Casa școalelor;

Trib. jud. Arges: Ministerul de finanțe cu Ion Niculcea cu o Anotație de d-l Iulian Teodorescu;

JURISPRUDENȚA STRAINA:

Curtea de casație din Belgia, s. I: Locație.— Calificarea contractelor.— Controlul Curței de casație, cu o Observație de d-l D. Alexandresco.

CONTRACTUL DE CONT CURENT

(Urmarea 9-a) (*)

II. Primitorul poate dispune ori cum de lucrul ce constituie rimesa.

Din momentul în care s'a admis ca efect necesar al contractului de cont curent, strămutarea proprietății valorilor de la trimițător la primitor, trebuie să recunoaștem, că această transferare de proprietate conferă primitorului dreptul absolut de a dispune de rimesă, după cum va voi; și prin urmare, or ce act de dispozițiune din parte-I, nu-i poate crea vre-o responsabilitate penală, fie că ei se găsea în posesiunea materială a lucrului, fie că asupra lui exercita numai o posesiune simbolică; și într'un cas și într-altul, primitorul rimesei, care ar fi înstrăinat, sau ar fi constituit asupra ei vre un drept de gaj, ori ar fi încheiat or ce alt act juridic, prin care ar fi dispus în totul sau în parte de ea, trebuie considerat că și-a exercitat un drept al său; și prin urmare, nu i se poate imputa că ar fi comis vre un furt, abus de încredere sau ori-ce alt fapt penal. Singura examinare ce e de făcut în atari împrejurări, e de a cerceta, dacă actele de dispozițiune sunt relative la lucrul, ce *realmente* a constituit

rimesa; iar nu la vre-un lucru, ce a putut provoca nașterea rimesei.

III. Riscurile lucrului, ce constituie rimesa sunt în sarcina primitorului.

Prin contractul de cont curent proprietatea valorilor trimise de un corentist primitorului, trecând la acest din urmă, e natural, ca tot acesta să supoarte și riscurile lucrului, ca unul ce culege beneficiile lui. Cu privire însă la rezolvirea dificultăților ce se pot prezenta în materia riscurilor, apare din nou importanța cesiuneii deja examinate, relativă la momentul de când trebuie a se considera, că s'a operat mutațiunea proprietății lucrului, ce constituie rimesa. Ast-fel, dacă rimesa e constituită din mărfuri, iar acestea au perit înainte de a ajunge la destinațiune, cine va suporta paguba? Rezolvirea chestiuneii înfațișa odinioară serioasă dificultate; cu toate acestea, elucidarea ei ni se pare foarte ușoară, cu ajutorul formulei, ce am adoptat, adică după cum trimițătorul ar fi fost sau nu creditorul primitorului în momentul riscului, de n'ar fi intervenit contractul de cont curent; și anume, trimițătorul devenit-a creditor, lucrul a perit pentru primitor; căci proprietatea i fusese transferată; trimițătorul nu obținuse încă atare calitate, riscul va fi pe seama lui, căci proprietatea nu trecuse încă la primitor. Tot atât de simplă e și ipoteza, când mărfurile, ce constituiesc rimesa, au a călători pe apă; căci se știe că, în acest cas, dreptul de creditor al celui ce le trimite, e supus condițiuneii ajungerei mărfurilor în locul de destinațiune.

IV. Corentistul trimițător n'are acțiune în revendicare pentru rimesele făcute primitorului.

Acțiunea în revendicare fiind mijlocul de valorificare a dreptului de proprietate, exercițiul ei aparține proprietarului contra neproprietarului, ce stăpânește lucrul. Prin efectul contractului de cont curent, operându-se transferarea proprietății valorilor, ce constituiesc rimesa, rezultă că primitorul

(*) Vezi *Curierul Judiciar* No 35, 36, 42, 46, 47 din 1903 și 26 și 30 din 1904.

dobindește proprietatea lor și, prin urmare, el singur e în drept de a utiliza acțiunea în revendicare. Chiar dacă trimițătorul ar cădea în stare de faliment, situațiunea creată prin efectul contractului de cont curent, nu va putea fi schimbată; căci sindicul, ca reprezentant legal al falitului, exercitând acțiunile ce aparțin acestuia, nu poate avea mai multe drepturi, de cât însuși falitul. Ce e mai mult; chiar de ar cădea în stare de faliment primitorul, încă o acțiune în revendicare din partea trimițătorului n'ar fi admisibilă; căci dacă legiuitorul comercial declară prin art. 812 că pot fi revendicate rimesele în cambiale sau în alte titluri de credit neplătite încă și care se posed în natură de falit, adaogă însă, că pentru aceasta trebuie, ca atari rimese să fi fost făcute cu însărcinarea numai de a se încasa valoarea lor și a se păstra pentru proprietar, sau de a face cu acea valoare anumite plăți în contul proprietarului; însă ambele aceste două condițiuni nu se găsesc întrunite în ipoteza, când avem a face cu rimese efectuate în executarea contractului de cont curent.

Această consecință va avea loc de sigur chiar și în cazul, când ambii corentiști ar cădea în stare de faliment.

§ 3.

Clauza «sub rezerva încasării»

În genere, ori de câte ori un corentist face o rimesă, primitorul ei, care o acceptă, o operează în cont; și prin urmare, se debitează cu valoarea ei; o dată debitat, printr'un nou efect al contractului de cont curent, novațiunea, despre care ne vom ocupa în viitoarea secțiune, vechiul drept al trimițătorului încetează și e înlocuit cu creditarea lui în cont. Aceasta ar trebui să se întâmple ori din ce valori sau lucruri s'ar constitui rimesa; ast-fel, dacă ar fi vorba de o creanță, neapărat că dreptul de creanță va trece în proprietatea primitorului, care în schimb se va debita cu valoarea ei în favoarea trimițătorului. Din moment ce va fi operată în cont valoarea acelei creanțe, rămâne statornică strămutarea proprietății titlului și debitarea primitorului. Cu toate acestea, dacă, conform convențiunei părților, rimesele au a fi constituite și din efecte schimbare sau din alte titluri de credit, se crează o situațiune foarte gîngășă, ce nu se putea să nu atragă atențiunea legislatorului; căci două interese diametral opuse stau față în față, discutându-și înțititatea lor: pe de o parte, libera circulațiune a acestor titluri reclamă de la legiuitor crearea unor dispozițiuni proteguitoare, ca să nu fie împedicată în mersul ei normal; din acest punct de vedere primitorul ar urma să fie obligat la primirea lor și la operarea rimeselor în contul curent, fără a

se preocupa de solvabilitatea codebitorilor cambiarî; căci ar provoca întârzieri și poate chiar refuzul de acceptare a rimeselor; iar pe de altă parte, responsabilitatea primitorului, care se debitează cu valoarea acestor titluri la ordine reclamă crearea unor dispozițiuni iarăși de protecțiune, pentru ca nu cum-va situațiunea sa să nu fie periclitată, prin faptul că ar fi îndatorat de a se debita cu valoarea corespunzătoare a titlurilor constituite ca rimese, și în care titluri subscriitorii ar fi de o insolvabilitate notorie. Dacă libera circulațiune a cambiilor este una din ramurile fructifere ale dezvoltării comerciale, nu e mai puțin adevărat, că creditul comercianților este sufletul chiar al comerțului. În fața acestor necesități, problema, ce urma să fie rezolvită de legiuitor, se înfațișa întovărășită de grave dificultăți: formula, ce el a adoptat-o, i-a fost inspirată de o practică constantă de pe piețele comerciale; iar doctrina și jurisprudența aprobă în totul soluțiunea legiuitorului, căci prin ea se înlătură cu eficacitate obstacolele serioase, ce au fost semnalate. Această formulă consistă în aceea că, legiuitorul îndatorează pe primitor a opera în contul curent or ce rimesă constituită din cambii sau din orice alte titluri de credit, fără nici o prealabilă cercetare a situațiunilor materiale, în care s'ar găsi subscriitorii titlului; prin această îndatorire e evident, că libera circulațiune e garantată, iar trimițătorii titlurilor nu rămân la bunul plac al primitorilor de a li se refuza rimesele sub pretextul nesiguranței plății. În același timp însă legiuitorul adaogă, că această operațiune în cont e presupusă tot-dea-una ca făcută sub rezerva încasării valorii acelor titluri; ceea-ce însemnează că dacă primitorul nu încasează suma prevăzută în titlu, el nu va mai fi responsabil; creditarea trimițătorului este numai provizorie, eventuală; prin aceasta legiuitorul a inconjurat pericolul, la care putea fi expus primitorul, când trimițătorul i-ar fi constituit rimese din titluri create de persoane lipsite de orice credit comercial. De aci rezultă că operarea în cont curent a unor atari rimese atărnă de realizarea unui eveniment necert și viitor; ea e deci *condițională*; și anume: e supusă condițiunei de a se încasa valoarea titlului; aceasta o spune formal legiuitorul italian: «*si presume fatto sotto la condizione, salvo incasso*» (art. 345 C. ital.). Legiuitorul nostru, în adevăr, a suprimat cuvântul «condițiune», din textul italian; cu toate acestea, e evident că din coprinsul articolului corespunzător (art. 370 C. com.) rezultă, că n'a înțeles să se abată de la spiritul legiuirei italiene, de oare-ce expresiunile, de care se servește «...*făcută sub rezerva încasării*...», nu pot fi interpretate în alt sens, de cât că le-

giuitorul a acordat înscrierea în cont a unui titlu de credit același efect ca și al or cărei rimese în genere, dar numai dacă se va fi încasat valoarea lui; ceea ce neapărat constituie o adevărată condițiune. Rămâne totuși neexplicabil, pentru ce legiuitorul și-a dat osteneala de a mai parafrasa textul italian, care e de o claritate nediscutabilă.

Este însă această discuțiune rezolutorie sau suspensivă?

Cestiunea e controversată: Vidari susține, că condițiunea e suspensivă; dar părerea sa e aproape izolată; căci mai toată doctrina italiană, franceză și germană admit soluțiunea contrară: că condițiunea e rezolutorie.

Distinsul profesor al facultății din Padua pentru a-și justifica părerea sa, zice, că întru cât clauza, «sub rezerva încasării» are de scop de a nu se credita definitiv pe trimițător, de cât dacă titlul va fi plătit; și întru cât, prin urmare, operațiunea din cont, cu privire la acest articol de credit, este numai provizorie și eventuală, *se pare*, că clauza trebuie caracterizată ca o condițiune suspensivă. Primitorul, în adevăr, se debitează către trimițător cu valoarea cambiei; dar se debitează cu condițiunea ca titlul să-i fie plătit la scadență. Neafectându-se plata, debitarea primitorului se va elimina prin operațiunea stornării afacerii; în acest cas, cu adevărat, însăși debitarea ar trebui considerată ca făcută sub condițiunea rezolutorie, pentru că numai aceasta are de efect repunerea încrurilor în starea de mai înainte, ca și cum debitarea n'ar fi avut loc. Cu toate acestea, întru cât rimesele, chiar constituite din titluri cambiare, se fac, se primesc și se operează în cont curent, cu speranța că vor fi plătite la scadență (căci alt-fel nici nu s'ar face, nici nu s'ar primi); și întru cât pe tot timpul cât această speranță nu s'a realizat, nici debitarea propriu zisă n'a putut exista, *se pare* deci cu totul conform adevărului de a afirma, că clauza sub rezerva încasării produce efectele numai a unei condițiuni suspensive și nu pe ale unei condițiuni rezolutorii (Vidari *loc. cit.* No. 4600). Această primă parte a argumentațiunii nefiind destul de convingătoare, ilustrul autor continuă justificarea părerei sale, punându-și întrebarea: dacă efectele clauzei sub rezerva încasării izvoară din dreptul de creanță a titlului cambiar sau din dreptul de proprietate al titlului? căci trebuie relevat, că în cas când o cambie e operată în cont curent, intervin efectele a două instituțiuni juridice cu totul deosebite; și anume: institutul cambiar, care prin efectul girului transmite proprietatea titlului; și institutul contractului de cont curent, care, prin efectul novațiunii, determină creditarea corentistului trimițător; ambele aceste două instituțiuni și efectele lor trebuie să se țină

deosebite cu cea mai mare îngrijire, pentru ca pentru examinarea lor să se poată proceda paralel fără să se facă confuzie (Vidari, *loc. cit.*, No. 4601). Apoi, examinând titlul cambial, afirmă că proprietatea lui trece imediat și necondiționat de la trimițător la primitor, din moment ce acesta a intrat în posesiunea lui și l'a operat în cont curent; și aceasta pentru că condițiunea suspensivă, ce întovărășește clauza menționată, nu ia în considerațiune proprietatea titlului transmis prin efectele dreptului cambiar, ci se referă numai la dreptul de creanță, cu care primitorul se debitează față de trimițător, în virtutea efectelor contractului de cont curent. Strămutarea proprietății titlului e fructul girului de pe cambie; acesta operează singur; el nu poate fi modificat sau suspendat prin o cauză străină titlului. Și nu există aci nici o contradicțiune, după cum s'ar părea unora, ci numai aplicațiunea riguroasă a principiilor de independență juridică, care regulează cele două instituțiuni, despre care s'a vorbit. Contradicțiune ar fi, dacă creditarea eventuală a trimițătorului ar avea încă drept cauză cambia; căci în acest cas nu ar putea fi pe de o parte definitivă transferarea proprietății titlului și pe de altă parte numai eventual dreptul de creanță izvorit din el. Dar, întru cât prin înscrierea cambiei în cont chiar eventual, primei cauză a dreptului de creanță, adică titlului cambial, i se substituie o altă cauză nouă, derivată din contractul de cont curent, și anume novațiunea, or ce contradicțiune trebuie să dispară (Vidari, *loc. cit.*, No. 4602).

(Va urma)

V. Dimitriu

JURISPRUDENȚĂ ROMÂNĂ

INALTA CURTE DE CASAȚIE ȘI JUSTIȚIE, S. I

Audiența de la 8 Martie 1904

Președenția D-lui C. E. SCHINA, Prim-Președinte

N. I. F. Robescu ș. a. cu Ministerul Culetelor și Casa Școlilor

Competința Curței de casație.—Menirea ei.—Interpretarea actelor.—Suveranitatea judecătorului fondului.—(Art. 37 și 38 din legea organică a Curței de casație).

Convenții sau contracte.—Testamente.—Condiții imposibile, contrarii bunelor moravuri, proibite de legi.—Cum trebuie considerate în convenții și cum în testamente.—(Art. 1008 din C. civil; art. 900 Codul civil frances).

Fundații școlare.—Casa școlilor.—Drepturile sale asupra instituțiilor școlare particulare.—(Art. 1, 15, 16, 18 și 19 din legea de la 10 Martie 1896 pentru înființarea casei școlilor).

1) *Inalta Curte de casație este instituită pentru a face să se respecte voința legiuitorului pentru a veghea ca legea să fie interpretată în același sens și aplicată în același spirit. De aceea art. 38 din legea sa organică, prevede că dânsa nu va judeca, nici o dată, pricina în fond, iar art. 37, al. VI, din aceeași lege, prevede că nici o cerere în casație nu poate fi primită sub cuvânt de rea interpretare.*

tare a unui act, afară numai când, prin această interpretare s'ar schimba însăși natura actului.

Ast-fel, judecătorii fondului, examinând un testament în întregul lui și termenii dispozițiilor testamentare al căror înțeles urmează a precisa pot, în mod suveran, interpreta voința testatorului atât spre a determina care este beneficiarul dispozițiilor testamentare, cât și obiectul și întinderea liberalităților, și această interpretare scapă numai a Curței de casație.

2) Dispozițiile art. 1008 C. civ., care prevăd că condiția imposibilă, sau contrarie bunelor moravuri, ori proibită de legi, este nulă și desființează convenția care depinde de dânsa fiind privitoare la nulități, nu se pot întinde pe cale de interpretare, așa că nu se pot aplica de cât la convenții, operă a părților, iar nu și la testamente, operă numai a testatorului.

Așa dar, judecătorul, având o latitudine ce îi permite ca făcând să se respecte prohibițiunile legii, să poată ține în același timp seamă și de intențiunea probabilă a testatorului, care este fundamentul dispozițiilor testamentare, poate, declarând ca nescrise dispozițiile ilicite, să mențină legatul ca pur și simplu atunci când, din natura și termenii dispozițiunei, ar rezulta că cauza determinantă a acelei dispoziții a fost liberalitatea iar nu condiția, și din contră, să anuleze totul atunci când ar fi convins că ceea ce a predominat, în intenția testatorului, a fost îndeplinirea condiției, liberalitatea nefiind de cât un mijloc pentru a ajunge la îndeplinirea ei și neputându-se, prin urmare, menține fără dânsa, de cât nesocotind cu totul voința testatorului.

3) Casa școalelor, înființată pe lângă Ministerul instrucțiunei publice, are toate drepturile unei persoane juridice și are menirea de a administra sau priveghea și controla toate fondurile destinate învățămîntului, cari ar proveni din legate sau donațiuni, iar fundațiile școlare, existente la înființarea acestei case și cari n'ar avea o administrație specială, trec sub administrația acestei case.

În ceea ce privește instituțiile școlare care la fundarea acestei case, prin actele lor de fundație, aveau o administrație specială, rămân tot sub acea administrație, iar Casa școalelor are dreptul de a le priveghea.

Prin administrație și priveghere se înțelege nu numai o priveghere morală, privitoare la ordinea publică, căci acest drept 'l are Statul, prin reprezentanții săi, în baza exercițiului dreptului suveranității naționale, ci această administrație și priveghere se referă chiar la gestiunea patrimoniului fundației.

Această lege a Casei școalelor se aplică tuturilor instituțiilor școlare, fie că ele ar avea o existență legală sau numai de fapt, și aceasta atât pentru instituțiunile ce se vor înființa după aplicarea acestei legi, cât și pentru acelea deja existente și fie că au sau nu o administrație a lor specială.

Dreptul de control și priveghere atribuit Casei școalelor nu atinge prin aceasta drepturi câștigate, căci Statul permite instituțiilor a-și avea și continua administrația lor, așa că această priveghere și control nu atinge aceste drepturi de cât în cas de delapidare și deturnare a fondurilor de la destinația lor, și în care casuri, fiind atinsă chiar ordinea publică, casa școalelor, reprezentant a Statului, se poate amesteca, fără a se zice că lovește în drepturi câștigate, și poate chiar ca justiția să îi încredințeze ei administrația.

Decisiunea 127/904. — Respins recursul făcut de N. I. F. Robescu ș. a. contra decisiunei Curții de apel din Galați, s. I cu No. 17/903 dată în proces cu Ministerul cultelor și Casa școalelor.

Curtea,

Ascultând citirea raportului făcut în cauză de d-l consilier C. Oeconomu;

Pe d-nii avocați C. Disescu, Take Ionescu și C. C. Arion în devotarea motivelor de casare;

Pe d-l avocat M. Antonescu în combateri.

Deliberând,

Asupra motivelor I și VI de casare:

I. «Denaturarea dispozițiilor testamentare ale defunct. Toma Tâmpăanu. Instanța de fond sub cuvânt de interpretarea intențiunei testatorului Tâmpăanu, acolo unde există o dispozițiune clară și precisă, care nu dă loc la interpretare, denaturează dispozițiunea din teament, când substituie școalei din comuna Galbenu, persoană certă și determinată, dar inexistentă legalmente, pe Ministerul instrucțiunei publice, ca reprezentant al instrucțiunei primare în Stat, și pe care Curtea declară că testatoarele a înțeles să-l gratifice. Cu acest mod, instanța de fond printr'un vădit exces de putere substituie voința sa, voinței testatorului, creând un legatar care n'a existat nici o dată în mintea testatorului».

VI. «Curtea violează regulele de drept relativ la personalitatea juridică, declarând valabil un legat ce era adresat unei fundațiuni care nu constituie legalmente o persoană morală. În adevăr, legatul fiind expres făcut în favoarea școalei fundată de Tâmpăanu, în com. Galbenu, era nul de oare ce școala beneficiară, nici în momentul morței testatorului, nici mai târziu n'a dobândit personalitatea juridică».

Având în vedere că din decisiunea supusă recursului se constată că defunctul Toma Tâmpăanu a înființat în anul 1872 o școală primară în comuna Galbenu din județul R.-Sărat și prin testamentul său, autentificat de tribunalul R.-Sărat la No. 58/872, lasă pentru această școală moșia Cochirleanca sau Pârliții, adică partea ce'i a mai rămas din această moșie, după înzestrarea ficei sale Ecaterina, căsătorită cu I. F. Robescu, dispunând ca acest fond să se administreze de fiul său Mihalache împreună cu soția lui, iar de la măritisul ficei sale Eufrosina, administrațiunea să se facă de fiul său Mihalache împreună cu soțul Eufrosinei în toată viața lor, urmând tot ast-fel și succesiorilor căți vor fi de sex bărbătesc, cu obligație pentru acești administratori a îngriji ca zisa școală să aibă în tot-d'auna patru clase primare de copii externi, cu profesori și toate cele necesarii unei asemenea școli primare, bine organizată și bine administrată, și să se facă tot-d'una toate cheltuielile necesarii școalei și întreținerii ei, din venitul zisului fond ce a dat pentru tot-d'una școalei; că după moartea testatorului administrațiunea școalei s'a luat, conform testamentului, de către Mihalache Tâmpăanu și D-r D. Cristescu soțul Eufrosinei, fica testatorului, și s'a administrat de amândoi până la anul 1882, când D-r D. Cristescu s'a retras din acea administrațiune, rămânând numai Mihalache Tâmpăanu singur administrator până la 25 Iunie 1885, când vinde zisa moșie cumnatului său I. F. Robescu, prin actul autentificat de trib. Buzău la No. 3401, cu condițiune ca din venitul ei cumpărătorul să întrețină școala din com. Galbenu, cedând în același timp cumpărătorului și dreptul de administrator al școalei pe care 'l avea după testamentul defunctului său părinte, transmisibil acest drept copiilor de sex bărbătesc ai numitului cumpărător:

În urma acestora, în anul 1897, Casa școalelor cu autorisația Ministerului instrucțiunei publice și cultelor, intentează acțiune în contra D-rului D. Cristescu și Mihalache Tâmpăanu, acest urmă acum defunct și reprezentat prin Iosefache Rădulescu, tutorele minorului său fiu, ambi în calitate de administratori de drept ai fundațiunei instituite de defunctul Toma Tâmpăanu prin testamentul său, și în contra lui I. F. Robescu, care de asemenea actualmente este încetat din viață și reprezentat prin succesorii Zoe G. G. Mărzescu, Ecaterina G. Dunka, Nicolae I. F. Robescu și Constantin I. F. Robescu aceștia în calitate de administratori de fapt ai acelei fundațiuni, acțiune prin care tinde ca administrația zisei fundațiuni să treacă la Casa școalelor, basându-și această acțiune pe faptul că cei doi dntăi, administratori de drept, au părăsit administrarea, căci D-r D. Cristescu, s'a retras de bună voe, fiind că nu s'a mai putut înțelege cu Mihail Tâmpăanu, iar acesta

a trecut odată cu vânzarea moșiei școalei și dreptul de administrație cumpărătorului acelei moșii, iar administratorul de fapt I. F. Robescu, acum moștenitorii săi, pe lângă că n'au calitatea de a administra acea fundație, dar au și spoliat averea ei neîntrebuințând tot venitul pentru întreținerea școalei, și în cele din urmă au refuzat să se conformeze art. 17 și 18 din legea Casei școalelor, de a da seama de modul cum fac administrația;

Având în vedere că tribunalul de R.-Sărat prin sentința No. 175 din 2 Maiu 1898, a admis acțiunea Casei școalelor și a dispus depărtarea d-ilor: D-r D. Cristescu, Mihail Tâmpănu și I. F. Robescu din administrația fundației școalei din com. Galbenu, jud. R.-Sărat, instituită de defunctul Toma Tâmpănu și a autorizat pe Casa școalelor să intre în administrația acestei fundații, iar Curtea de apel din Galați, s. I prin decizia No. 17 din 6 Februarie 1903, a respins apelurile făcute de Zoe G. G. Mărzescu, Ecaterina G. Dunca, Niculae I. F. Robescu și Constantin I. F. Robescu în calitate de succesori ai defunctului I. F. Robescu cât și apelul lui D-r D. Cristescu confirmând sus arătata sentință;

Având în vedere că Curtea de apel examinând dispozițiunile testamentului defunctului Toma Tâmpănu, și interpretând termenii lui, a stabilit că acesta n'a voit a avantaja de cât instrucțiunea publică primară, care fiind reprezentată prin Ministerul de instrucție publică, lui deci îi este adresat legatul; că dispozițiunile art. 1008 C. civ. după care condițiunile imposibile și ilicite atrag nulitatea întregii dispozițiuni, nu se pot aplica la legate, cu toate că în specie n'ar esista o asemenea condițiune; că Casa școalelor are de la lege cădere de a se amesteca și controla administrația fondurilor unei astfel de fundații, și chiar că justiția poate hotărî ca administrația să treacă la Casa școalelor, când administratorii ar risipi averea fundației;

Având în vedere că în contra acestei deciziuni a făcut recurs numai succesorii lui I. F. Robescu;

Considerând că Inalta Curte de casație este instituită pentru a face să se respecte voința legiuitorului, pentru a veghea ca legea să fie interpretată în acelaș sens și aplicată în acelaș spirit, de aceea în legea ei organică, art. 38, prevede că dânsa nu va judeca nici odată pricina în fond, iar art. 37 al. VI prevede că, nici o cerere în casație nu poate fi primită sub cuvânt de rea interpretare a unui act, afară numai când prin această interpretare s'ar schimba însăși natura lui;

Că așa fiind, judecătorii fondului examinând un testament în întregul lui, și termenii dispozițiunilor testamentare al căror înțeles urmează a se preciza, pot în un mod suveran interpreta voința testatorului, atât spre a determina pe beneficiarii dispozițiunilor testamentare, cât și obiectul și întinderea liberalităților;

Considerând că, în specie, Curtea de apel examinând testamentul defunctului Thoma Tâmpănu și dispozițiunile lui, a stabilit că voința și intenția acestuia a fost ca partea sa de moșie numită Cochirleanca sau Pârliții ce-i zice și Găgeanu să servească la întreținerea școalei publice din com. Galbenu, și că prin cuvântul «școală» n'a înțeles de cât ideea reprezentată prin școală, adică, Instrucția publică al cărei reprezentant legal este Statul, reprezentat prin Ministerul de instrucție publică și că așa fiind acestuia este adresat legatul, iar nu unei fundații care ar fi având numai existența de fapt fără a avea ființă ca persoană juridică;

Considerând că aceasta fiind interpretarea dispozițiunilor testamentare ale defunctului Toma Tâmpănu, dată de instanța de fond, ea este suverană și ca atare scapă de controlul Inaltei Curți;

Ast-fel fiind motivul I și VI cată a se respinge ca nefondate;

Asupra motivului II de casare:

II. «Greșită aplicare a art. 1008 C. civ.

«Prin testamentul său, răposatul Tâmpănu, după ce leagă

școalei din comuna Galbenu o parte din venitul moșiei Cochirleanca, institue și o administrație specială și perpetuă de drept, prin faptul moștenirii în linie bărbătească asupra acestei școale.

«O asemenea clausă testamentară inerentă legatului fiind nulă de drept, ea anulează legatul însăși, căci răposatul Tâmpănu numai sub această condițiune a înțeles să testeze. Instanțele de fond face o greșită interpretare a art. 1008 Cod. civ. când consideră zisa clausă ca nescrisă, recunoscând ast-fel implicit nulitatea ei, în loc să anuleze însuși legatul ce atârână de dânsa».

Considerând că dispozițiunile art. 1008 C. civ. care prevede că condițiunea imposibilă, sau contrarie bunelor moravuri sau proibită de lege, este nulă și desființează convențiunea care depinde de dânsa, fiind privitoare la nulități nu se poate întinde pe cale de interpretare; că așa fiind ele nu se pot aplica de cât la convențiuni, operă a părților contractante, iar nu și la testament, opera numai a testatorului;

Considerând pe de altă parte că lipsa unei dispozițiuni ca aceea a art. 900 C. frances, lasă judecătorului o latitudine care îi permite, ca făcând să se respecte prohibițiunile legii să poată ține în acelaș timp seamă și de intențiunea probabilă a testatorului, care este fondamentalul dispozițiunilor testamentare;

Că prin urmare el poate, declarând ca nescrise dispozițiunile ilicite, să mențină legatul ca pur și simplu, atunci când din natura și termenii dispozițiunii ar resulta că cauza determinantă a acelei dispozițiuni a fost liberalitatea iar nu condițiunea, și din contră să anuleze totul atunci când ar fi convins că ceea ce a predominat în intențiunea testatorului a fost îndeplinirea condițiunei, liberalitatea ne fiind de cât un mijloc pentru a ajunge la îndeplinirea ei și neputându-se prin urmare menține fără dânsa, de cât nesocotind cu totul voința testatorului;

Având în vedere că, în specie, Curtea de apel constată din examinarea testamentului defunctului Toma Tâmpănu că în intențiunea acestuia când a prevăzut ca fondul lăsat școalei din com. Galbenu să se administreze de fiul său Mihalache împreună cu soția lui, iar de la măritișul ficei sale Eufrosina, fiul său va administra împreună cu bărbatul acestia în toată viața lor, urmând tot ast-fel și succesorii lor de sex bărbătesc, a fost numai să facă o școală, adică a da instrucție copiilor, și că administratorii însărcinați, să nu aibă nici un alt interes ca administrația să se facă de ei, de cât acel moral ca voința lui să se execute întocmai; și în consecință decide că această condițiune de administrație specială nefiind cauza impulsivă care a determinat pe testator să facă acest legat, ea trebuie în cazul când ar fi considerată ca imposibilă sau contrarie legii să fie considerată ca nescrisă și legatul să rămâe valabil;

Că așa fiind, dar, Curtea ne făcând aplicația art. 1008 C. civ. departe de a fi violat legea, a făcut din contra o justă aplicare a principiilor și prin urmare și acest motiv urmează a se respinge ca nefondat;

Asupra motivului III, IV și V de casare:

III. «Greșită interpretare și aplicare a art. 1, 17, 19 și 20 din legea Casei școalelor, precum și a art. 1 C. civ.

«Casa școalelor neputând atinge, nici restrânge atribuțiunile și drepturile Ministr. Instrucțiunei publice, ca persoană juridică, printr'o greșită interpretare a art. 20 din legea Casei școalelor, și printr'un vedit exces de putere, Curtea de apel din Galați a dat acestei Case o calitate care nu putea avea anume: de a porni această judecată. În nici un cas acțiunea Casei școalelor nu putea fi admisibilă, intru cât legea Casei școalelor ne având efect retroactiv, dreptul ei nu se poate întinde de cât numai asupra fundațiilor deja existente, adică create legalmente în momentul promulgării ei, sau celor ce s'ar creia în viitor; nici într'un cas însă, asupra școalei din comuna Galbenu, o școală privată nerecunoscută și căreia, legea Casei școalelor, nu-i mai putea da ființa legală».

IV. «Violarea articolelor 15, 16 și 19 din legea Casei școalelor. Denaturare a voinței testatorului. Curtea de apel constată că din testament rezultă că Tâmpănu prin legatul său a înțeles să întemeze o școală cu patru clase primare de copii externi cu profesori și toate celelalte necesare unei școale primare bine organizate. Logic era ca din venitul moșiei Cochirleanca să se afecteze suma

necesară întreținerii unei asemenea școli după modelul școlilor celor mai perfecționate.

«Curtea acordă însă Minist. Instrucțiunii publice tot venitul moșiei, deși în fapt acest venit întrece cu mult trebuința celei mai perfecte școli primare. Ast-fel dar, venitul moșiei Cochirleanca va servi nu numai la întreținerea unei școli primare din comuna Galbenu, dar se va confunda în veniturile generale ale Statului, și chiar de am presupune că se vor afecta instrucțiunii în genere, se va depăși litera testamentului, și intențiunea evidentă a testatorului.

«Pe de altă parte, Curtea violează art. 15, 16 și 19 din legea școlilor care dă dreptul Ministerului numai de a supraveghea și a cere, cel mult, administrațiunea fundațiunii, iar nu întreaga avere din care se întreține acea fundațiune».

V. «Violarea art. 42 din legea instrucțiunii publice din 1864. Dacă legatul făcut de Tâmpeanu este valabil el profită comunei cel puțin în aceeași măsură, ca și Statului.

«In adevăr, conform art. 42, comuna are în sarcina sa cheltuielile localului, mobilierului și încălzitului.

«In ce privește dar facerea acestor cheltuieli, comuna reprezintă învățământul primar la o laltă cu Statul. Sarcinile sale fiind micșorate în privința învățământului prin legatul lui Tâmpeanu, ea era în drept să ceară executarea acestui legat.

«Statul singur nu putea cere totalitatea legatului, ci numai partea aferentă pentru plata personalului care este în sarcina sa».

Considerând că legea pentru înființarea Casei școlilor din 10 Martie 1896 prevede prin art. 1 că această casă înființată pe lângă Ministerul Instrucțiunii publice, cu toate drepturile unei persoane juridice, are, între altele, menirea de a administra sa și supraveghea și controla toate fondurile destinate învățământului care ar proveni din legate sau donațiuni; apoi art. 15 dispune că toate fundațiunile școlare existente, care n'ar avea o administrațiune specială, vor trece sub administrațiunea acestei case; iar art. 16 îi dă dreptul de a supraveghea instituțiunile școlare care prin actele lor de fundațiune ar fi puse sub o administrațiune specială;

Că pe lângă acestea, art. 18 din această lege prevede că administrațiunile fundațiunilor prevădute la art. 16, adică acelea puse sub o administrațiune specială sunt datoare să trimită Casei școlilor bugetele lor, și în un anumit timp, un compt de gestiune precum și un bilanț după starea întregii lor averi; iar art. 19 prevede că dacă aceste administrațiuni nu se vor conforma acestei legi, sau dacă se va constata că averile ce li sunt încredințate se risipesc, se delapidază sau se întrebuințază în alte scopuri de cât acelea prevădute prin actele de fundațiune, Casa școlilor este în drept a trage la răspundere înaintea justiției pe administratorii, care pot fi destituiți și în cas când nu s'ar putea institui o nouă administrație, justiția poate hotărî ca administrația să treacă la Casa școlilor;

Considerând toate acestea, rezultă că prin administrațiune și privighere legiuitorul n'a putut înțelege numai o priveghere morală, privitoare la ordinea publică, căci acest drept l'are Statul, prin reprezentanții săi. În baza exercițiului dreptului suveranității naționale, dar că această administrațiune și priveghere se referă chiar la gestiunea patrimoniului fundațiunii;

Considerând, în fine, că din dispozițiunile acestei legi și din desbaterile cari au avut loc în corpurile legiuitoare cu ocazia votării acestei legi, rezultă că ea se aplică tutulor instituțiunilor școlare, fie că ele ar avea o existență legală sau numai de fapt, și aceasta atât pentru instituțiunile ce se vor înființa, cât și acelea deja existente, fie că au sau nu o administrațiune a lor specială;

Că drepturi câștigate nu se poate dice că se ating prin această lege, căci Statul permite instituțiunilor a și avea și continua administrația lor, așa că privegherea și controlul atribuit Casei școlilor, nu atrage aceste drepturi de cât în cas de delapidarea și deturnarea fondurilor de la destinațiunea lor, și în care casuri fiind atinsă chiar ordinea publică. Casa școlilor reprezentanta Statului se poate amesteca, fără a se dice că lovește în drepturi câștigate, și poate chiar ca justiția să îi încredințeze ei administrația;

Că așa fiind, în specie, când Curtea de apel a decis că Casa școlilor are calitate de a face această acțiune, și chiar în contra unei administrațiuni a unei funda-

țiuni existente de fapt anterior promulgării acestei legi, și i-a încredințat ei administrațiunea averii acestei fundațiuni, n'a violat art. 1—17, 19 și 20 din legea Casei școlilor precum nici art. 1 din Codul civil;

Considerând că Curtea de apel, constată și stabilește, că din coprinsul testamentului defunctului Toma Tâmpeanu rezultă că beneficiarul legatului nu este Mihail Tâmpeanu cu obligația de a întrebuința din el o parte pentru întreținerea școlii, ci adevăratul beneficiar este Statul, reprezentat prin Ministerul Instrucțiunii publice, iar M. Tâmpeanu este instituit numai ca simplu administrator al fondului acelei școli;

Că aceasta fiind o interpretare a dispozițiunilor testamentului ea, după cum mai sus s'a zis, scapă de censura Inaltei Curți de casație;

Că ast-fel fiind, Curtea de apel n'a violat dispozițiunile art. 42 din legea Instrucțiunii publice și nici nu se poate dice că a denaturat voința testatorului, și ca atare și aceste motive, urmează a se respinge ca nefondate.

Pentru aceste motive, Curtea, respinge recursul, etc.

TRIBUNALUL JUDEȚULUI ARGES

Audiența de la 20 Ianuarie 1904

Președenția D-lui N. DUMITRESCU, Președinte

Ministerul de finanțe cu Ioan Niculcea

Sentiință civilă No. 41

Revisuire.—Dacă se poate cere pe baza legii timbrului—Prescripție.—Înterupere.—Apărare.—(Art. 291 C. pr. civ.).

Legea timbrului fiind o lege specială în care sunt prevăzute căile pentru reformarea hotărîrilor și revisuirea nefăcând parte din acestea, ea nu mai poate fi cerută pe baza numitei legi.

Când reprezentantul Statului a susținut că prescripțiunea nu poate profita de cât acestuia fără să fi dis-cutat și mijloacele de înteruperea acelei prescripțiuni nu însemnează că Statul nu s'a apărat de loc.

Tribunalul,

Având în vedere cererea de revisuire făcută de Ministerul de finanțe, prin d-l avocat public al județului Arges, contra sentiinței Trib. local No. 327/900;

Ascultând susținerile părților;

Având în vedere că această cerere se bazează pe dispozițiunile art. 291 Pr. civ. întru cât Statul n'a fost complet apărat, prin faptul, că nu s'a invocat, de apărătorul său, înteruperea prescripțiunii susținută de către apelantul Ioan Niculcea;

Având în vedere că reprezentantul apelantului se opune la această cerere pe următoarele considerațiuni: a) că Statul usând de calea recursului, el, prin aceasta, a perdut dreptul de a cere revisuirea; b) că legea timbrului nu acordă părților și calea de revisuire contra sentiințelor ce se dă în această materie; c) că, art. 291 Pr. civ. pe care se reazimă această cerere, nu permite revisuirea de cât în cazul când n'a fost de loc apărat, ceea ce în cazul de față nu se poate zice că n'a fost apărat; d) că chiar de s'ar admile cum că Statul poate cere revisuirea, cu toate acestea — în speță — prescripțiunea n'a fost înteruptă;

Având în vedere că din actele aflate în dosarul cauzei rezultă că Trib. local prin sentiința No. 327/900, admițând apelul lui I. Niculcea, contra procesului verbal al Ministerului de finanțe cu data 28 Februarie 1898, l-a apărat de suma de 640 lei, la care era condamnat prin menționatul proces verbal, pe motiv că faptul era prescris conform art. 55 din legea timbrului din 1881. sub imperiul căreia se comisesse contravențiunea; Că Statul de și a făcut recurs contra acestei sentiințe, din momentul ce însă se constată că acest recurs a fost retras, el se consideră ca nefăcut, și prin urmare în drept de a cere revisuirea, întru cât nu se constată că hotărîrea i'ar fi fost comunicată; Că prin urmare, primul motiv invocat de apelant contra acestei cereri de revisuire, e nefondat.

Considerând însă, că în ce privește cel d'al doilea motiv invocat de apelant, el este fondat și cătă a se respinge cererea de revisuire ca neadmisibilă, pe următoarele considerațiuni: Legea timbrului, în virtutea căria se cere restituirea acestor taxe, fiind o lege specială, părțile nu pot usa de cât de căile și termenile prevăzute de această lege. Ori, în legea timbrului legiuitorul a specificat anume căile numai de cară partea poate usa pentru reformarea hotărârilor, și nici un text de lege nu i acordă și dreptul extraordinar de revisuire;

Considerând că chiar în cazul când s'ar admite că în asemenea materie, cererea de revisuire ar fi deschisă părților; ea însă nu poate fi admisă de cât în condițiunile stabilite de lege; Că prin art. 291 Pr. civ. admițându-se revisuirea pentru Stat, numai în cazul unei lipse totale de apărare, ea nu se poate admite în cazul când apărarea n'ar fi completă. Or, din conținutul sentinței cu No. 327/900, rezultă că Statul s'a apărat contra pretențiunilor lui I. Niculcea, susținând atunci cum că în speță prescripțiunea nu s'ar putea invoca de cât în favoarea Statului, nu și a contravenientului;

Că în fine, admițându-se chiar cum că Statul ar putea face revisuire pentru cazul când n'a fost complet apărât, în speță însă, nu se poate susține cum că prescripțiunea de trei ani ar fi fost întreruptă de vreme ce actele întrerupătoare de prescripțiune, făcute față de Botez, nu pot fi opozabile și apelantului; că singurul act ca întrerupător de prescripțiune pentru I. Niculcea, n'ar fi de cât comunicarea procesului verbal prin care, Ministerul îl obligă la plata taxelor. Ori, de la data comiterii contravențiunei—Decembrie 1894—și până la 30 Martie 1898, când i s'a comunicat acel proces verbal, este trecut un timp mai mare de trei ani de zile;

Că, prin urmare, față cu cele mai sus expuse, cererea de revisuire urmează a fi respinsă—și apreciind cheltuelile de judecată, cerute de intimat—le fixează la cifra de 20 lei.

Pentru aceste motive redactate de d-l președinte, Tribunalul, respinge, etc.

(ss) N. Dumitrescu, Ștef. Martinescu.

Adnotație — Două sunt punctele de drept pe care le-a avut de rezolvat Trib. de Argeș în sentința de mai sus, și dintre acestea cel d'întâiu ni se pare mai important și asupra-i vom insista puțin.

Prima chestiune era de a se ști dacă revisuirea se poate cere pe baza legii timbrului și Tribunalul de Argeș admite negativă, ceea-ce nu ni se pare tocmai logic. Este adevărat că o mică controversă se poate ivi, pentru-că s'ar putea susține într'un prim sistem, că revisuirea este admisibilă ori de câte ori dispozițiunile din art. 291 C. pr. civ. își găsește aplicațiunea, indiferent dacă ne-am găsi în domeniul unei legi speciale. Raționamentul ar putea fi următorul: se știe că ori de câte ori legiuitorul, fie în legea pe care o discutăm, fie în legea de urmărire sau acum în urmă în legea proprietarilor, a prevădut dispozițiuni care contrațic pe cele din Codul de procedură, atunci de sigur aplicăm legea specială; în cazul însă când nu s'aŭ prevădut asemenea dispozițiuni, nu vom putea face alt-fel de cât să revenim la dreptul comun. Obiecțiunea care se opune acestui mod de interpretare și care pare a fi decis chiar pe Tribunalul de Argeș este că, în speță, e vorba de o lege specială, ale cărei reguli sunt de strictă interpretare: ast-fel că, dacă legiuito-

rul n'a pomenit și revizuirea, este pentru că a înțeles să facă excepție la dreptul comun. Obiecțiunea nu pare fundată și iată pentru ce: În legea judecătoriilor de pace nu ni se vorbește de această cale de reformare a unei cărți de judecată și cu toate acestea atât doctrina ⁽¹⁾ cât și jurisprudența, admit că se poate cere revisuirea înaintea judelei de ocol contra hotărârilor date de el; contrariu, trebuie să recunoaștem, de cea ce se decide în Franța, unde pentru argumente de competență—care se știe că e mult mai limitată de cât la judecătoriile noastre—, se decide că revizuirea nu e posibilă.

Prin urmare dar, putem conchide din cele ce preced, că dacă toată lumea e de acord să admită revizuirea pe baza legii judecătoriilor de pace, de și nici unde nu se face alusiune la acest mod de reformare, tot așaș soluție trebuie admisă în ori care altă lege specială, deci și în speța noastră, pentru că nu s'ar vedea rațiunea de a distinge.

Este adevărat că există două decisiuni ale Inaltei curți ⁽²⁾, unde se înlătură revizuirea în materie de delict silvic, și cu drept cuvânt credem noi, pentru că în materie de delict nu se mai poate susține lipsa de apărare de care vorbește art. 291 Pr. civ. Pe de altă parte, Codul penal are dispozițiuni speciale relative la revisuire, prin urmare, nu s'ar mai putea invoca Codul de proc. civilă ca fiind dreptul comun, întru cât în materie penală avem reglementate cazurile când se poate invoca revizuirea.

Dar, acest prim considerant nu are de cât o valoare de pură teorie, pentru că nu acesta a dat soluția procesului; într'adevăr, cel d'al doilea considerant, relativ la modul de interpretare a art. 291 C. pr. civ. putea singur să decidă despre proces. Din acest punct de vedere, noi credem că soluția dată este cea exactă. Cu vechiul articol vagul era mai mare, ađi însă când legiuitorul a venit să înlature acest vag, spunând că nu se poate cere revizuirea de cât atunci când Statul n'a fost *de loc* apărât, nu se mai poate invoca art. 291 dacă reprezentantul Statului a discutat de ex., că prescripțiunea trienală nu poate folosi de cât acestuia, fără să discute și mijloacele de intrerupere ale acestei prescripțiuni. De s'ar fi admis părerea contrară, am fi ajuns la soluția că revisuirea e posibilă or de câte ori reprezentantul unui incapabil nu l'ar fi apărât cum ar fi trebuit să'l apere, ceea-ce nu e admisibil, pentru că în asemenea cas, mai toate hotărârile ar fi fost susceptibile de revisuire, contrațicându-se dispozițiunile destul de precise ale art. 291.

(1) G. G. Tocilescu «Curs de procedură civilă», Vol. III, pag. 154, și urm.

(2) Cas. s. II, 139, B. 1886 p. 376; s. II, 190, B. 1886 pag. . . . Dreptul 1886, pag. 334.

Aşa fiind, soluția dată de Tribunalul Argeș, din acest punct de vedere, ne pare bună și. . . . *tout est bien qui finit bien.*

Iulian Teodorescu

Memburu de ședință Trib. Ilfov

JURISPRUDENȚĂ STRĂINĂ

CURTEA DE CASAȚIE DIN BELGIA, SECȚIA 1

Audiența din 2 Aprilie 1903

Președenția D-lui VAN MALDEGHEM, Președinte Casație. — Calificarea contractelor. — Controlul Curței de Casație.

Locațiune. — Vinđare — Cariere. — Exploatarea lor. — (Art. 1709 C. civ. (1411 C. rom.).

Curtea de Casație este în drept să verifice exactitatea calificărei dată de părți convenției lor, ținând socoteală de elementul dominant al contractului, care a fost apreciat în mod suveran de judecătorii fondului.

Nici o dispoziție legală nu se opune ca exploatarea unei cariere de piatră să facă obiectul unei închirieri sau arendări; de unde rezultă că există închiriere sau arendare de câte ori substanța, pe care proprietarul a înțeles s'o păstreze, nu este nimicită prin folosință, și aceasta chiar atunci când o îmbunătățire urmează a fi adusă fondului din cauza exploatarei lui.

Curtea,

Asupra unicului mijloc de casare invocat că tribunalul din Louvain, prin o greșită calificare dată de părți convenției lor, a considerat, contrar legii, ca locațiune, vinđarea exploatarei unei cariere de piatră; Considerând că judecătorii fondului constată: că părțile au manifestat în mod expres intenția de a fi legate prin un contract de închiriere, având de obiect o carieră de piatră asupra căreia intimata era proprietară; că partea principală a fondului arendat nu e nimicită prin folosința arendașului, ci numai piatra, care este accesoriul lui și face ca pământul să rămăe neproductiv; Considerând că această înaltă Curte este în drept de a verifica calificarea dată de părți convenției lor, ținând socoteală de elementul dominant al contractului, așa cum el a fost apreciat de judecătorii fondului; Considerând că nici o dispoziție legală nu se opune ca o carieră de piatră să iacă obiectul unei arendări; că, în adevăr, art. 1713 C. civ. permite de a se închiria ori ce bunuri, atât mobile cât și imobile; că legea asupra minelor nu aduce nici o restricție acestui principiu general; Considerând că art. 1728 C. civ. (1429 C. rom.) autorisă pe locatar a întrebunța lucrul închiriat sau arendat la destinația ce i a fost dată prin contract, părțile fiind libere a alege modul de folosință ce cred de cuviință; Considerând că sentința atacată n'a violat, nici a aplicat în mod greșit art. 598 C. civ. (537 C. rom.), ea neinvocând această dispoziție de cât ca un simplu argument;

Considerând că sentința atacată a avut grija de a constata că substanța, pe care proprietarul a înțeles s'o păstreze, nu se nimicește prin folosință; că ea afirmă chiar că se aduce o îmbunătățire fondului dat în arendă, prin extragerea pietrei din partea arendașului; că, deci sentința atacată, fiind îndestul de motivată, n'a violat, nici o dispoziție legală, dând, în specie, convenției părților calificarea de închiriere sau arendare;

Pentru aceste motive, respinge recursul.

(Din Sirey, 1903. 4, p. 29, 30)

Observație. — În privința primului punct decis de Curtea de casație din Belgia, avem prea puțin de ăis. Judecătorii fondului sunt, în adevăr, în

drept de a cerceta, de a aprecia și de a recunoaște caracterul și natura unei convenții (1), rămânând însă ca Curtea de casație să controleze această apreciere, din punctul de vedere al calificărei legale și a caracterului juridic a contractului (2).

Punctul al doilea din decizia Curței, relativ la chestiunea de a se ști dacă concesiunea dreptului de a extrage din pământ produse neperiodice, constituie o vinđare sau o locațiune, este însă mai delicat.

În adevăr, pe când unii consideră asemenea concesiune ca o vinđare de lucruri mișcătoare (3), alții o consideră, din contra, ca o închiriere imobiliară (4).

Acest din urmă sistem ar putea fi susținut în legislația noastră, unde art. 1414 din Codul civil dispune că: «Se consideră ca o locațiune ori ce concesiune timporară a unui imobil drept o prestațiune anuală, ori sub ce titlu ar fi făcută».

Acest text, care nu există în Codul francez, pare a fi luat după Marcadé (VI, art. 1713, No. II, p. 431), care ăice că minele pot fi arendate, cu autorisarea guvernului.

În fine, vom observa că, după art. 45 din legea timbrului, promulgată la 24 Februarie 1900, vinđările de păduri, cum și contractele pentru exploatarea de mine, carieri, puțuri de păcură și petrol, *sunt considerate ca vinđări sau arendări*, sunt supuse la taxa de înregistrare de 20/0, așa că din punctul de vedere fiscal, chestiunea de a se ști dacă contractul este o vinđare sau o arendare, nu mai presintă la noi nici un interes practic.

D. Alexandresco

(1) Cpr. Cas. fr. D. P. 96. 1. 86. Sirey, 96. 1. 253. Veđi și t. V a Coment. noastre, p. 289, text și nota 1. — Interpretarea clauzelor dintr'un contract și aprecierea faptelor sunt, de asemenea, de atributul suveran al judecătorilor fondului, și decizia lor scapă de controlul Casației, de câte ori ea este destul de motivată și de câte ori nu se comite vr'o eroare gravă de fapt, sau nu se denaturează voința părților. Cas. rom. *Curierul Judiciar* din 18 Decembre 1903, No. 84.

(2) Cpr. Cas. fr. Sirey, 94. 1, consid. de la pag. 395, col. 3. D. P. 94. 1. 555. Veđi și t. VIII a Coment. noastre, p. 387, nota 2.

(3) Cpr. Laurent, XXV, 8. T. Huc, X, 5 și 275. Baudry et Wahl *Louage*, I, 781 (ed. a 2-a). Répert. Sirey, *Bail*, 40 urm. Cpr. Cas. rom. (în privința vinđărei unei păduri spre a fi tăată), Bul. s. I, 1876, p. 424. Cpr. și t. VIII a Coment. noastre, pag. 384, nota 3. Bulet. s. I, 1881, p. 907 (în privința dreptului de a extrage cărbuni din o proprietate). Bulet. s. I, 1884 p. 526 (în privința dreptului de a face puțuri pe o proprietate, spre a extrage păcură, etc.). Veđi și G. G. Danielopol, *Observații foarte judicioase asupra Proiectului (care astăđi a devenit lege, nepromulgată încă)*, pentru regularea și consolidarea drepturilor de a exploata petrolul și ozokerita pe proprietățile particulare, *Dreptul* din 15 Aprilie 1904, No. 29, p. 226, nota 1. — S'a considerat, din contra, ca locațiune contractul prin care Statul concedesă unui antreprenor dreptul de a percepe taxele vamale pe un termen determinat. Cas. rom. Bulet. s. I, 1883, p. 954. De asemenea, tot ca contract de locațiune a fost considerată concesiunea din partea unei comuni de a percepe oare-care venituri în schimbul unei plăți anuale. Bulet. Cas. s. I, 1883, p. 513. Veđi și C. Iași *Curierul Judiciar* din 1904, No. 27.

(4) Troplong, *Louage*, I, 93. Guillouard, *Idem*, I, 14. Duvergier, *Idem*, I, 404. Rolland de Villargues, Répert. *v-o Louage*, 108. — Curtea din Liège a decis că acest contract este un contract *sui generis*, intermediar între vinđare și locațiune. *Pasicrisie belge* 71. 2. 94.